

षभाग्भवति यथोक्तं भगवता यस्य नाहं कृतो भवो बुद्धिर्यस्य न लिप्यते हत्वापि सङ्गो ह्योका न हंति न निबध्यत इति ॥६८॥ प्राणिकर्मो नुरोधात्सदसद्वा फलं ददत् ईश्वरस्तस्य युक्ता अन्ये न वैषम्यादिभाजो भवतीत्याह अथेत्यादिना धर्मस्यार्थः फलं तत्र विषये सर्वस्य कर्तुः परवशात्वादधर्मवद्दर्मीपि किं फलं ददाति न वेति संशये च्छेन्नव्ये अत्र वीत्कालः ॥६९॥

तस्मादुभौ कालवशावावां निर्दिष्टकारिणौ ॥ नावोदेषिणं गंतव्यौ त्वया लुब्धककहिं चित् ॥६८॥ श्रीभूभरवाच अथोपगम्य कालस्तु तस्मिन् धर्मो र्थसंशये ॥ अत्र वीत्यन्तर्गमृत्यं लुब्धं चार्जनं केतथा ॥६९॥ काल उवाच न ह्यहं नाप्ययं मृत्युर्नायं लुब्धकपन्नगः ॥ किं त्विषीजंतु मर गोन वयं हि प्रयोजकाः ॥७०॥ अकरोद्यदयं कर्म तन्नोर्जनं कचोदके ॥ विनाशो हेतुर्नो न्योस्य वध्यते यस्य स्वकर्मणा ॥७१॥ यदनेन कृतं कर्म तेनायं निधनं गतः ॥ विनाशो हेतुः कर्मस्य सर्वकर्मवशावयं ॥७२॥ कर्मदायादवौ ह्यो कः कर्मसंबंधलक्षणाः ॥ कर्माणि चोदयंतीह यथा न्येतथा वयं ॥७३॥ यथामृत्युसिंहतः कर्तो कुरुते यद्यदि च्छुति ॥ एवमात्मकृतं कर्म मानवः प्रतिपद्यते ॥७४॥ यथा च्छाया तपो निर्यं सुखं बद्धो निरंतरं ॥ तथा कर्म च कर्तान्च संबद्धावात्मकर्मभिः ॥७५॥ एवं नाहं न वे मृत्युर्न संपीन तथा भवान् ॥ न चेयं ब्राम्हणी हृद्वा शिशोरेवात्र कारणं ॥७६॥ तस्मिन् तथा ब्रुवाणो तु ब्राम्हणी गौतमी नृप ॥ स्वकर्म प्रत्यया ह्यो कान्मत्वा र्जनं कर्म ब्रवीत् ॥७७॥ गौतम्युवाच नैव कालो न भजगो न मृत्युर्न हि कारणं ॥ स्वकर्म भिरयं बालः को लेन निधनं गतः ॥७८॥ मया च तत्कृतं कर्म येनार्य मे मृतः सतः ॥ या तु को लस्तथा मृत्युर्मुंचो र्जनं कपन्नगं ॥७९॥ भीष्म उवाच ततो यथा गतं जग्मुर्मृत्युः कालोऽथ पन्नगः ॥ अमृद्विशोको र्जनको विशोको चैव गौतमी ॥८०॥ एतच्छ्रुत्वा शमंगच्छुमाभः शोकपरं नृप ॥ स्वकर्म प्रत्यया ह्यो कान्सर्वगच्छंति वै नृप ॥८१॥ नैव त्वया कृतं कर्म नापि दुर्योधनेन वै ॥ काले नैतत्कृतं विद्विहि न हतायेन पार्थिवाः ॥८२॥ वेदां पाथन उवाच इत्येतद् च न श्रुत्वा बभूव विगतज्वरः ॥ युधिष्ठिरो महातेजाः पप्रच्छ दंच धर्मं वित् ॥८३॥ इति श्रीमहाभारते आनुशासनिके पर्वणि अनुशासनप० दानधर्मगौतमी लुब्धकव्यालमृत्युकालसंवादप्रथमोऽध्यायः ॥१॥ ॥८४॥

संगानास्माकमित्याशयवानाह नहीति ॥७०॥७१॥७२॥ कर्मचदायादः पुत्रवन्तारकं तहान् कर्मसंबंधः कर्मफलयोगः तदेवलक्षणं पुण्यपापवन्ताज्ञापकं यस्य तथा ॥७३॥७४॥७५॥७६॥ कर्मचप्रत्ययः कारणं येषां तान् लोकांस्वर्गाणां कादीन् ॥७७॥७८॥ तत्कर्म पुत्रशोकप्रदं ॥७९॥८०॥ आख्यायिकाफलमाह द्वाभ्यां एतदिति ॥८१॥८२॥८३॥ इत्यानुशासन० नेल० भारतभाव० प्रथमोऽध्यायः ॥१॥ ॥८४॥